

în cele consacrate nemijlocit literaturii clasice ruse, cit și în cele care abordau problemele literaturii noastre naționale sau ale traducerilor din literatura universală, C. Dobrogeanu-Gherea și G. Ibrăileanu au recurs adesea la operele clasiceilor ruși luînd numeroase exemple pentru ilustrarea obligativității tendinței în artă, a conexiunii dialectice între artist, mediu și opera artistică, a tezei că scriitorii mari au avut întotdeauna o atitudine civică fermă și concepții progresiste și că tocmai datorită acestui fapt operele lor s-au bucurat de popularitate, au contribuit substanțial la trezirea sentimentului patriotic și la formarea conștiinței cetățenești, la demascarea tarelor societății bazate pe clase antagonice, fiind astfel deosebit de utile în opera de dezvoltare a societății. Unii critici, în primul rînd C. Stere și G. Ibrăileanu, au sesizat parțial, cu ajutorul criticii ruse progresiste, contradicțiile creației tolstoiene, dar nu au putut explica științific cauzele lor, deoarece nu au fost înarmați cu concepția marxist-leninistă asupra dezvoltării societății. C. Stere a ancorat ulterior în politicianism liberal, iar Garabet Ibrăileanu, «spiritus rector» al celei mai progresiste și valoroase reviste literare românești de la începuturile veacului nostru, în perioada cînd scrie articolele mai sus amintite despre Tolstoi, deși renunțase la criteriul luptei de clasă aplicat în critica literară la începutul carierei sale, cînd colabora la revistele muncitorești «Munca», «România viitoare» și «Evenimentul literar», totuși, rămînînd pe poziții democratice, în numeroasele însemnări pe marginea operelor lui Tolstoi, pe lingă o subtilă analiză a eroilor și a compoziției romanelor, formulează aprecieri valoroase, apropiate de interpretarea leninistă a creației tolstoiene și a semnificației ei. (Avem în vedere mai ales considerațiile referitoare la preponderența viziunii realiste față de profețiile paseiste).

Expunîndu-și părerile despre situația social-politică din Rusia, reflectată în operele scriitorului, criticii progresiști atrăgeau concomitent atenția asupra stărilor de lucruri din țara noastră și ilustrau astfel, prin exemplul unor opere geniale, necesitatea orientării realist-critice a literaturii române, semnificația socială a mesajului ideologico-politic al operelor de artă, relevau funcția lor cognitivă și educativă. După cum am arătat mai sus, C. Dobrogeanu-Gherea, analizînd creația tolstoiană, propaga ideile socialismului, iar alți critici se sprijineau frecvent pe operele marelui scriitor în lupta îndîrjită pe care o duceau împotriva esteticii idealiste și pentru demascarea plăgilor sociale din România burghezo-moșierească.

Așadar, decenii de-a rîndul Tolstoi a fost pentru criticii democrați romîni un aliat constant în strădania lor de a contribui eficient la crearea unei literaturi realiste valoroase, cu un înalt mesaj social.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ В РУМЫНСКОЙ КРИТИКЕ

(1890—1917)

(Резюме)

В свете указаний В. И. Ленина о том, что вокруг творчества Л. Н. Толстого развернулась острая борьба между различными в идейном отношении лагерями, автор сопоставляет мнения румынских писателей и критиков как Дуилиу Замфиреску, К. Доброджану-Геря, Окт. К. Тэслэуану, Н. Йорга, К. Stere (Шэркэляну), С. Мегединци (Совежа), Гарabet Ибрэилиану и др. определяя их эстетические взгляды как отражение их классовых позиций.